

Доди Смит
Сто и један
далматинац

Превео
Драшко Рогановић

■ Laguna ■

Наслов оригинала

Dodie Smith

THE HUNDRED AND ONE DALMATIANS (1956)

Text copyright © 1956 The Estate of Dodie Smith

Translation copyright © 2021 за српско издање, ЛАГУНА

Сто и један
далматинац

Садржај

Срећни парови.	9
Стижу штенци.	20
Пердита.	29
Круела де Вил навраћа двапут	41
Чујте грају, то пси лају!.	48
Стиже спас!.	59
У старој гостионици	67
Преко стаза и богаза	73
Врућ тост са маслацем	82
Шта су видели из Луде утврде.	94
У непријатељској јазбини	106
Неочекивана опасност	120
Мала плава колица	133
Бадње вече	140
Тражи се чудо	154
Освета беле мачке.	168
Ко су ови чудни црни пси?	178
Сто и први далматинац	189
<i>О ауторки</i>	197

СРЕЋНИ ПАРОВИ

Не тако давно у Лондону је живео млади псећи брачни пар далматинаца по имену Понго и Госпођа Понго. (Кад су се венчали, госпођа је придодала Понгово име своје, али су је и даље најчешће звали само Госпођа.) Имали су срећу да постану власници младог људског брачног пара по имену господин и госпођа Дирли, који су били љубазни, послушни и необично интелигентни – каткад малтене као да су псећег рода. Чак су разумели поједине врсте лајања: лавез за „Напоље, молићу!“, „Унутра, молићу!“, „Пожури мало с мојом вечером!“ и „Јеси ли за шетњу?“ А чак и када не би разумели, често су умели да погоде – уколико их чежњиво погледате или нестрпљиво загребете шапом. Као и бројна друга вољена људска бића, веровали су да су они власници својих паса, не схватајући да заправо њихови пси поседују њих. Понгу и Госпођи је то деловало дирљиво и забавно, па су пуштали своје љубимце да у то верују.

Господин Дирли, чија се канцеларија налазила у граду, био је веома вичан аритметици. Многи су га називали финансијским магом – што није било исто што и чаробњачки маг, премда је понекад поприлично слично. У време кад почиње ова наша прича, он је већ био необично богат, и то из посве необичног разлога. Учинио је велику услугу влади (нешто у вези са решавањем проблема јавног дуга државе) и као награду за то је доживотно ослобођен плаћања пореза. Држава му је такође уступила на коришћење омању кућу у спољашњем кругу Рицент парка – савршен дом за мушкарца са супругом и псима.

Пре женидбе господин Дирли и Понго живели су у гарсоњери, где им је стара дадиља господина Дирлија Тета Батлер помагала у кућним пословима. Госпођа Дирли и Госпођа такође су пре удаје живеле у сличној гарсоњери (ништа лепше од девојачког стана) где им је помагала стара дадиља госпође Дирли Тета Куварица. Псећи пар и њихови љубимци упознали су се у исто време и заједнички срећно прославили дивну двоструку веридбу, али их је све помало бринуло шта ће бити са Тетом Батлер и Тетом Куварицом. Све ће бити потаман када Дирлијеви заснују породицу, нарочито ако добију близанце, по једно за сваку Тету, али шта ће Тете дотад радити? Премда би обе могле припремати доручак и сервирати оброке (с именима „Лепо запечено јаје на око“), ипак ниједна од њих није умела да води домаћинство у најсавременије опремљеној кућици у Рицент парку, у коју су Дирлијеви намеравали да позивају пријатеље на вечеру.

Но онда се догодило нешто неочекивано: Тета Куварица и Тета Батлер су се упознале и, после неколико минута дубоке сумњичавости, напречац се зближиле. Слатко су се насмејале чувши како се једна и друга зову.

– Баш штета што нисмо права куварица и батлер – рече Тета Куварица.

– Да, то им сада треба – рече Тета Батлер.

А онда им обема сину идеја: Тета Куварица ће изучити куварски занат, а Тета Батлер ће се обучити за правог батлера. Почеће колико сутрадан и до венчања ће увелико завршити с обуком.

– Али мораћеш да будеш права-правцата салонска дворкиња – рече Тета Куварица.

– Нипошто – рече Тета Батлер. – Та немам фигуру за то. Радије ћу бити прави батлер – па ћу опслуживати господина Дирлија, а за то ми није потребна обука јер то чиним још откако се родио.

И тако, када су се Дирлијеви и Понгови вратили са заједничког меденог месеца, у маленој кући с погледом на Рицент парк дочекале су их Тета Куварица и Тета Батлер.

Згранули су се кад су угледали Тету Батлер у панталонама.

– Зар не би била прикладнија црна хаљина, са љупком белом кецељом с карнерима? – предложи јој госпођа Дирли, донекле нервозно јер Тета Батлер није била њена Тета.

– Када сте чули за батлера без панталона? – одбруси јој Тета Батлер. – Али колико сутра ћу набавити

кецељу с карнерима. То ће ми додати дозу оригиналности. – Што је и био случај.

Тете им рекоше и то да не желе да их убудуће ико зове „Тето“, већ би радије да их убудуће ословљавају њиховим надимцима, како им и доликује. Међутим, иако куварицу чак и можете звати „Куварице“, батлера нипошто не можете звати „Батлеру“, те су напослетку обе Тете ословљавали просто, „Тето, душо“, као што су то, уосталом, одувек и чинили.

Неколико радосних седмица након што су се пси и Дирлијеви вратили са свог заједничког меденог месеца, уследио је још радоснији догађај. Госпођа Дирли повела је Понга и Госпођу кроз парк до насеља Сент Џонс Вуд, где су обишли њиховог доброг пријатеља Сјајног Ветеринарског Хирурга. По повратку је свима саопштила дивну новост да ће Понгови убрзо постати родитељи. Већ за месец дана имаће штенце.

Тете су сместа спремиле Госпођи обилат ручак како би је ојачале, и исту толику порцију Понгу да се не би осећао запостављено (као што се понекад осећају очеви док чекају штенце), а потом су обе куце утонуле у поподневну дремку на најудобнијем каучу. Док се господин Дирли вратио с посла, већ су се увелико разбудили и тражили да их води у шетњу.

– Хајдемо сви заједно у шетњу да прославимо – рече господин Дирли чим је чуо ту лепу вест. Тета Куварица рече како вечера ионако неће скоро, а Тета Батлер додаде да би јој пријало мало физичке активности, па сви лепо пођоше у круг око парка.

Дирлијеви су ишли испред свих, те је госпођа Дирли изгледала веома љупко, одевена у зелени комплет

из своје девојачке спреме који је носила на свадбеном пријему, а господин Дирли у старом сакоу од твида, који је још називао и својим „сакоом за шетање паса“. (Господин Дирли баш и није био згодан, али је имао једно од оних лица које вам не би досадило да гледате.) За њима су ишли Понгови, изгледајући крајње поносито; обоје су могли бити шампиони своје врсте да господин Дирли није сматрао да их изложбе паса смарају – њега такође. Имали су изузетне главе, ваљана плећа, јаке ноге и веома праве репове. Туфне по њиховом телу беху црне као угаљ, углавном величине новчића од два шилинга, док су им туфне по глави, ногама и репу биле нешто мање. Њушке и туфне око очију им беху црне. Госпођа је имала најпријатније држање. Понго је, премда је био рођени заповедник, имао својеврстан враголасти сјај у очима. Достојанствено су корачали једно крај другог док су Дирлијевима стављали повоце тек кад је требало да их преведу преко пешачког прелаза. На крају поворке ишле су Тета Куварица (пуначка) у својој белој радној одећи и Тета Батлер (још пуначкија) у ваљано скројеном фраку и панталонама, са елегантном кецељом приде.

Било је то дивно септембарско вече, мирно и без ветра. Парк и старе у крем-бело окречене виле с погледом на њега купали су се у златастом светлу сунчевог заласка. Чули су се разни звуци, али не и бука. Повици разиграних малишана и лондонска саобраћајна врева звучали су тише него иначе, као да беху утишани тим вечерњим спокојем. Птице су цвркатале свој последњи пој за тај дан, а нешто даље низ улицу која је водила

око парка, у кући где је живео чувени композитор, неко је свирао клавир.

– Заувек ћу памтити ову радосну шетњу – рече госпођа Дирли.

У том тренутку тај мир наруши неко крајње продорно трубљење. У сусрет им је хитала повелика лимузина. Зауоставила се испред улаза у велику вилу, из које изађе једна висока жена и крену низ улазне степенице. На себи је имала тесно припијену смарагднозелену сатенску хаљину, неколико ниски рубина и крајње прост огртач од белог нерца, који је сезао све до високих потпетица њених рубин-црвених ципела. Имала је тамну пут, црне очи с мало црвенила и изразито шпицаст нос. Њена коса, раздвојена оштрим раздељком по средини, била је с једне стране црна, а с друге бела – надасве необично.

– Гле, па то је Круела де Вил – рече госпођа Дирли. – Заједно смо ишле у школу. Избацили су је јер је пила мастило.

– Зар она није помало нападна? – упита господин Дирли, те хтеде да се окрене и пође назад. Али висока жена је приметила госпођу Дирли, па је сишла низа степенице њој у сусрет. Отуд госпођа Дирли није имала куд него да је упозна с господином Дирлијем.

– Уђите да упознате мог супруга – рече им висока жена.

– Али управо си пошла напоље – узврати госпођа Дирли, гледајући у шофера који је чекао покрај отворених врата велике лимузине. Кола су такође била обојена у црно и бело, на пруге – поприлично упадљиво.

– Ма нигде се не журим. Инсистирам да уђете.

Тете рекоше како морају да се врате и спреме вечеру, те да ће повести псе са собом, али висока жена рече да и пси морају да уђу. – Тако су дивни. Хоћу да их и мој муж види – додаде.

– А које је твоје венчано презиме, Круела? – упита госпођа Дирли када су кроз предворје од зеленог мермера избили на салон од црвеног мермера.

– Још увек се презивам Де Вил – рече Круела. – Ја сам последњи потомак своје породице, па сам натерала мужа да узме моје презиме.

Утом јој онај раскошни огртач од белог нерца склизну с рамена на под. Госпођа Дирли га подиже.

– Какав божанствен огртач – рече. – Али вечерас ће ти бити претопло у њему.

– Никад ми ништа није претопло – рече Круела. – Ја носим крзно целе године. Спавам на постељини од самуровине.

– Баш лепо – учтиво ће госпођа Дирли. – Да ли се лако пере?

Али Круела као да је није чула, већ је наставила: – Обожавам крзно, живим за крзно! Зато сам се и удала за крзнара.

Баш у том часу уђе господин Де Вил. Беше то онижи, забринути човек, који је изгледао као најобичнији крзнар и ништа више. Круела их упозна с њим, а онда упита: – Где су она два предивна пса?

Понго и Госпођа су седели испод великог клавира и већ су помало огладнели. Црвени мермерни зидови подсећали су их на комадине сировог меса.

– Очекују штенце – радосно саопшти госпођа Дирли.

– Ма није ваљда? Одлично! – узврати Круела. –
Ходите овамо, пси!

Понго и Госпођа учтиво ступише напред.

– Од њих би се дали направити божанствени кр-
знени капути, зар не? – рече Круела свом мужу. – За
пролећно време, преко црног костима. Никад нам
није пало на памет да правимо капуте од псеће коже.

На то Понго оштро и претеће залаја.

– Ма само се шалила, драги мој Понго – рече го-
спођа Дирли, па га помази. А затим се обрати Круели:
– Понекад ми се чини да разумеју ама баш сваку реч
коју изговоримо.

Али заправо то није мислила. Премда је заиста и
било тако.

То јест, тако је било кад је Понго у питању. Госпо-
ђа баш и није разумела толико људских речи као он.
Али је разумела Круелину шалу и нимало јој се није
свидела. Понго је пак киптео од беса. Како се уопште
усуђује тако нешто да изусте пред његовом женом,
и то баш сад кад очекује прве штенце! Но било му је
драго што види да се Госпођа није потресла због тога.

– Морате да вечерате са нама – ето, идуће суботе –
рече Круела госпођи Дирли.

А пошто госпођа Дирли није успела да смисли до-
бар изговор (била је веома искрена особа), пристала
је. Но затим је рекла како не желе више да задржавају
Круелу де Вил и њеног мужа.

Док су корачали кроз предворје, крај њих пројури
прелепа бела персијска мачка и потрча уза степенице.
Госпођа Дирли беше задивљена.

– Мени се баш и не допада – рече Круела. – Да није толико скупоцена, одавно бих је удавила.

Мачка се на степеницама окрену и љутито фркну. Можда на Понга и Госпођу – али, опет, можда и не.

– Хоћу да чујете моју нову аутомобилску трубу – рече Круела док су скупа силазили низ улазне степенице. – То је најбучнија труба у целој Енглеској.

Прогурала се поред свог шофера и сама притиснула трубу, пустивши је да мало дуже завија. Понго и Госпођа малтене оглувеше.

– Дивни, дивни кучићи – обрати им се Круела док је улазила у пругасти црно-бели ауто. – Баш бисте ми се лепо слагали уз ауто – а и моју црно-белу косу.

Утом шофер пребаци прекривач од црне куне госпођи Де Вил преко колена и одвезе пругасти ауто.

– Овај ауто личи на покретну пешачку зебру – рече господин Дирли. – Је ли твоја пријатељица имала црно-белу косу и док сте ишле у школу?

– Није ми била пријатељица; плашила сам је се – узврати му госпођа Дирли. – Али да, коса јој је била иста. Имала је једну белу и једну црну плетеницу.

Господин Дирли утом помисли колико је срећан што се оженио госпођом Дирли а не Круелом де Вил. Сажалевао је њеног мужа. А Понго и Госпођа сажалевали су њену белу мачку.

Злаћани сутон је сад већ прошао и заменио га је модри сумрак. Парк беше малтене празан, а чувар парка је одсутним гласом узвикивао: „Сви напоље, сви напоље!“ Сунцем опрљеним травњацима проносио се слабашан мирис сена док је са језера допирао некакав воденкаст воњ корова. Све куће око парка које беху

претворене у владине канцеларије преко ноћи су биле затворене. Кроз њихове прозоре није допирао ни трачак светлости. Али су Дирлијеви угледали светлост добродошлице са прозора сопственог дома. И ускоро су Понго и Госпођа нањушили сласни мирис вечере. А, богме, пријао је и Дирлијевима.

Сви скупа су застали да кроз гвоздене решетке провире у кухињу. Премда се налазила у подруму, кухиња није била нимало мрачна. Њена врата и два огромна прозора гледала су на једно од оних уских поплочаних дворишта каква се често могу наћи испред старих лондонских кућа. Тачан назив за та мала подрумска дворишта је „простор“. А из тог простора до улице уздизало се уско степениште.

Дирлијеви и пси помислише како њихова јарко осветљена кухиња баш лепо изгледа. Била је окречена у бело, с подом прекривеним црвеним линолеумом и креденцем у којем се налазио порцелански прибор са плавим туфнама. Био је ту и модеран електрични шпорет за кување, као и старински кухињски камин који је Тетама причињавао радост. Тета Куварица је управо преливала нешто у рерни, док је Тета Батлер слагала тањире на малу успињачу која ће их подићи кроз под трпезарије, налик скаламерији за изношење краља демона у некој божићној представи. Близу камина су се налазиле две псеће корпе са јастучићима. А Понга и Госпођу већ су у блиставим чинијама чекале и две изврсне порције вечере.

– Надам се да нисмо превише уморили Госпођу – рече господин Дирли отварајући кључем резу на улазним вратима.

Госпођа би му драге воље узвратила како се осећа боље но икад раније. Али пошто није умела да говори, покушала је да покаже колико се лепо осећа, те се стуштила доле у кухињу шибајући репом. И Понго је учинио исто, унапред се радујући својој вечери и дугој дремки под сјајем камина покрај своје драге Госпође.

– Баш бих волео да и ми имамо репове за махање
– рече господин Дирли.

СТИЖУ ШТЕНЦИ

Свечана вечера код Круеле де Вил одвијала се у историји са црним мермерним зидовима, на белом мермерном столу. А храна је била помало неуобичајена.

Супа је била тамнољубичаста. Каквог је укуса била? Папреног!

Риба је била јаркозелена. Каквог је укуса била? Папреног!

Месо је било бледоплаво. Каквог је укуса било? Папреног!

Све је имало укус дибера, па чак и сладолед – који је био црн.

Није било других гостију. После вечере господин и госпођа Дирли су седели у салону од црвеног мермера, где се ватра у камину већ разбуктала, те дахтали од љутине. Господин Де Вил је такође поприлично дахтао. Круела, која је на себи носила рубин-црвену сатенску хаљину са нискама смарагда, пришла је ватри што је ближе могла.